

Observatoriul este de două ori în săptămână, Miercuri și Sâmbătă.

### Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în învelișul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

# OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul V.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie sau linia, cu litere merute garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modul cel mai ușor prin assemnatunile poștei statului, adresate de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul” în Sibiu.

Nr. 35.

— Sibiu, Miercuri 5/17 Maiu. —

1882.

## Cestiunea Dunării se incurcă totu mai tare.

Membrii comisiunii europene, marii și înteleptii diplomați cu dl. Barrère în frunte se afla la Galați. În același timp dd. M. Cogălniceanu, Petru Gradisteanu, G. Vernescu interpelează pe guvernul în termeni foarte categorici asupra proiectului Barrère și a tendințelor austro-ungare. D. Cogălniceanu merge și mai departe întrebându-l, că de ce nu și împlinește Austro-Ungaria misiunea luată asupra sa de la Europa prin art. LVII al tratatului de Berlin, de a sparge odată portile de feră și a deschide Dunărea pentru corăbiile tuturor staturilor până unde este ea navigabilă, cere totu odată, că dacă Austro-Ungaria nu voiesce se le spargă, guvernul se intervine la puterile Europei, că această misiune se se dea României, căci ele și așa se afla pe teritoriul românesc și în parte sârbesc, era nu unguresc. D. E. Statescu ministru de externe dă un răspuns, dară satisfactoriu pentru toți omenii cu două urechi sănătoase. Acelea interpeleți și acela răspuns aduce în furia pe „Pester Lloyd”, care în Nr. 128 din 10 Maiu amărintă pe Români cu război și nimicire. Răspunsul unanim al tuturor ziarelor din București fără nici o diferență de partidă se poate cuprinde în trei cuvinte: Cu nici-un preț. În aceleași zile Camera legislativă mai votă la bugetul armatei un al doilea adaos pentru anul acesta în suma de 1 1/3 milion.

Din toate manifestațiunile ziarelor aparute de 15 zile încôce cea mai neastepțată pentru mulți a fost cea din ziarul „Impuls” organ al partidei conservative, care în Nr. 91 din 27 Aprilie pune în frunte următorul răspuns adresat la atacurile presei austro-ungare:

Dintre deosebitele soluțiuni, posibile după dl. Dimitrie Sturza, în cestiunea Dunării, aceea care pare a resări mai mult din spiritul tratatului de la Berlin, fiindu conformă cu interesul european al libertății de navigație pe Dunăre, este: „întinderea autorității Comisiunii europene de la Marea Neagră până la Portile de Feră, cu condițiune, „că fie care stat să se aplice deciziunile Comisiunii „pe teritoriul său, sub priveghere europeană.”

## Foisor'a „Observatoriului”.

### Memoriu pentru cântările bisericesti în România.

(Urmare.)

Totu aceleași persecuție și reutate au manifestat grecii și contra tendinței romanilor de a-și face psaltikie romană și a produce psalti romani, cunosători de tehnică a acestei arte, și a forma o cântare biserică curată de turcismurile grecesci. Totu Macarie ne spune următoarele despre conduită grecilor cu psalti romani, că „de nu va cânta cine-va cântece și amestecături de pestrefuri în sfânta biserică, nu este primitu nici dascalul, iar de va cânta chiar alcațuiri turcesci, macar se nu știe nimic bisericesc, acela este și primitu și laudat și deservitu și cu ifosu turcesc de Tiarigradu. Și mai departe: „de ar fi cel din nămulu grecesc cât de ticalos, de ar cânta capresce, de ar gângani că dobitocele, de s'ar schimonosi cât de mult, pentru că este din nămulu acela, îndată este și dascal și deservitu și cu ifosu de Tiarigradu; era romanul de ar avea mestesiugul și iscusința lui Orfevsu, și glasul nu al lui Cucuzelu, ci al Archangelului Gavrilu, pentru că este roman, îndată îi dau titlu că nu este nimic, cânta vlahic, n'are profor'a de Tiarigradu și îi împletește mii de defaimări” (ibid. p. X).

După ce s'a introdus psaltikie nouă, psaltii greci din România erau voiau a face și pe această monopolul lor, predicându că și această numai de la dascăli elini se poate învăța. Totu Macarie ne spune și despre această cândă dice: „vede că unu desiertu dintre psaltii greci până acolo se suie cu nesimțirea, în cât îndrăsnesc se scrie, că „totu cel ce va voi se învete această sistemă, se caute că se o învete de la dascăli elini, pentru că toate cele-lalte nămuri urmându

Astfelu execuțiunea regulamentelor de navigație ar fi pe sēm'a fiecărui dintre state, conformu dreptului lor de suveranitate, ear Comisiunea din Galați ar fi instanță de apel în contra iregularităților sau abuzurilor de care fiecare dintre state s'ar putea face vinovat.

Întinderea autorității Comisiunii până la Portile de Feră acoperă interesele tuturor puterilor la oală și a fiecăreia în parte. Nu vedem aci umbra de nedreptățe pentru nici una din ele și nici suveranitatea statelor tiemurene nu se atinge. Fiecare stăpan pe apele și tiemurii sei; nu unu functionar roman inspectându tiemurii bulgari ori viceversa, ear stăpanirea această avându drept marginile interesului comun al Europei, interesul navigației libere și neîmpiedecate.

Dincolo de această margine nu vedem nici unu cuvânt pentru a acorda uneia din puteri o pozițiune privilegiată; nu vedem motive de a pune Dunărea în mână tiemurenilor numai, președini în perpetuitate de unu netiemureanu, care este mai puternic de cât ei totu împreună. Avându-i pe toți în mână, putendu instiga pe unu în contra celuilalt, i-ar putea lesne desbina pentru a-i stăpani.

Chiar dacă Europa întreaga ar găsi propunerea Barrère admisibilă, totuși rămâne întrebarea, până unde Europa are dreptul de a margini suveranitatea unui stat independent și din ce precedente poate deduce îndreptățirea de a crea uneia dintre puteri o pozițiune precumpenitoare.

Propunerea Barrère, accentuată din partea Frantei prin titlul de ministru ce i s'a conferit delegatului ei și prin termenul de diece zile, pecătuesce în primă linie prin a nu reprezenta un punct de vedere colectiv european, ci unu singular austriac. Ne permitem a ne îndoi, dacă Franta ori alta putere e competentă a reprezenta interese austriace pe Dunărea română. Raporturile noastre cu Viena sunt, credem, încă îndestul de deschise, că se putem trata noi însine în numele nostru pentru concesiile ce ar fi a se face statului vecin, dacă am fi dispusi a le face, și e greu de înțeles, cum interesele austriace ne-ar putea deveni mai placute, reco-

mandate prin mijlocirea Frantei, de cum nu ne sunt recomandate de către cel interesat. Aci se naște următoarea dilemă: Sau Franta vine în numele Europei, dar interesul Europei e întinderea autorității Comisiunii sale de la Galați până la Portile de Feră, încât propunerea Barrère e contrară acestui interes; sau vine în numele Austriei, și atunci s'ar putea recusa mijlocitorul, de vreme ce cu Austria ne-am înțeles mai de mult, adică ne-am înțeles a nu îngădui nimicu că privilegiu unilateral, rugându se binevoiescă a rămâne în sferă de drepturi de care se bucură toate celelalte puteri mari ale Europei, dreptul liberei navigații.

Toate foile austriace — până și „Bukarester Tageblatt” — cită că motivul principal în favorul propunerii Barrère, că Austria are mari interese pe Dunărea de Jos!

Le-o fi avându, n'o tagadăm, dar nici când un interes nu e un titlu de drept. Dacă s'ar admite teoriă, că un interes e totu odată un drept, am putea susține, că noi Românii avem cele mai mari interese în Ardeal. O jumătate a poporului românesc și ținuta în condiții de inferioritate națională de către Maghiari; la Gherla s'a numit un agent guvernamental episcop; guvernul face cele mai nepomenite presiuni pentru a introduce un idiom fino-tartaric în școlile primare și secundare, precum și în biserici; amenință silnicu cu stingerea intelectuală și etnică a milioane de Români în țară lor proprie și stramosiască, în județele lor românești ab antiquo; se introduce limbă maghiară până și în ținutul Făgărașului, până mai ieri alu Târlă-românești. Ei, și? Din aceste interese naționale ale noastre rezultă un drept pentru noi de a ne amesteca în lucruri ce se petrec pe teritoriul austriac? Nici unu. Privim cu durere dincolo de muni; principiul chiar al existenței noastre e dilnicu batjocorit și calcătu în picioare de-o rasă străină, . . . . . și cu toate acestea nu numai că nu putem reclama un drept de amestec pe teritoriul austriac, dar chiar drepturile noastre vechi ce le aveam în Ardeal, au cădutu în desuetudine și nu le mai

Dionisie s'a îndemnat de exemplul lui Veniamin, de a adopta psaltikie nouă și a înființa școala de muzică în București.

Macarie de la București s'a dus la mănăstirea Nămtului, unde a învățat pe calugari sistemă nouă a cântărilor bisericesti.

În jumătatea de pe urma a vechiului al XVIII-lea după reformele introduse de starețul Paisie în organizarea mănăstirilor române, mănăstirea Nămtului a devenit cea mai însemnată lavră română, care a dat direcțiune tuturor mănăstirilor românești din ambele principate române.

Între altele acolo a fost cea mai însemnată școală de cântări bisericesti după melodia slavonă și română. Starețul Paisie a introdus acolo pentru cântarea slavonă melodia pe note musicale, ce se cântă în Galiti și în Rusia apusana.

Între dascăli de cântări române formați în mănăstirea Nămtului este cunoscut Ieromonahul Iosif dascalul, de care amintesc și Macarie în prefata Irmologului (p. V.), numerându-l între alți dascăli însemnați, ce s'au ostenit cu traducerea cartilor bisericesti în timpurile de deșteptare a simțului național. Dascalul de cântări Iosif a lasat o multime de cântări românești puse pe psaltikie, care înse nu s'au dat la lumina.

Aceste trei mari școli de cântări: a lui Veniamin în Iași, a lui Dionisie Lupul în București, cea din mănăstirea Nămtului, condusă de Iosif și apoi de Macarie, au contribuit la romanizarea cântărilor bisericesti, la fixarea melodiei prin reguli stabile și raționate, dându teoriă sau gramatică muzicii bisericesti și aplicându semnele noii psaltikii mai la toate cântările bisericesti.

(Va urma.)

putem exercita. In adeveru avem dreptulu de-a sfinti in Bucuresci pe mitropolitulu archiedecesei Ardealului si a 'lu delega pe elu, cá se sfintiesca episcopii sufragani cáti erau de trebuintia. Acésta pretutindenea sub corón'a sf. Stefanu, unde traiau Romani. Óre dac'amu indrasni se facemu una cá acésta, conformu si intereselor si dreptulu nostru constatatu prin dieci de acte publice, cine ne-ar ingadui? Domnii tierii romanesci au dreptulu suveranu, nedesfiintiatu niciodata, de-a confirma alegerea magistratiloru publici in tñutulu Fagarasiului. Daca, conformu interesului, amu pretinde se executamu acestu dreptu, ne-ar ingadui cineva?

Daca dar nici interese, nici drepturi cadiute in desuetudine nu justifica nici o pretentie a nóstra pentru modificarea starii de lucruri dincolo de munti, — ce resulta din marile interese ce Austri'a le are pe Dunarea de josu?

Nimicu, nimicu, pâna atunci, pâna candu dreptulu e unu titlu cu care se resista puterii; nimicu pe câtu timpu unu statu oricâtu de micu se razima pe drepturile ce decurgu din suveranitatea sa.

Se potu in adeveru cere sacrificii Romaniei; dar sacrificii facute colectivitatii puterilor europene, nu uneia din ele. Numai colectivitatea loru presenta Romaniei óre-cari sigurantie de neutralitate si de neaternare, preponderanti'a câtu de neinsemnata a uneia din ele insémna inceputulu aterarii si alu robiei. Si amu intielege inca unu raportu de dependentia de unu statu bine-voitoriu, care ar respecta individualitatea nóstra etnica. Dar se aternamu de cine? De Austro-Ungari'a, in care Maghiarii potu dilnicu calcá in picioru o jumetate a poporului romanescu!

#### Amerintiari cu subjugare contra Romaniei.

Cei 25 de jidovi toti colaboratori la „Pester Lloyd“ sau catranitu infricosiatu asupra ministriloru Romaniei si asupra celorlalti barbati de statu, carii au cutediatu a interpella pe ministeriu in cestiunea danubiana si mai de aprópe in cestiunea Portiloru de feru. In primulú seu din 10 Maiu Nr. 128 „P. L.“ arunca tóte batjocurile posibile asupra romaniloru si a guvernului loru, cá si cum ar avea a face cu nisce slugoi ai tata-seu. Dedati de multu a citi in „P. L.“ cá si in alte câteva diarie jidovesci totu felulu de balacarii jidovesci vomite asupra Romaniei nu le amu cresta, daca nu amu sci cá acelu diariu e gubernementale si daca nu amu vedea mai pe fia-care di, cá mai virtosu in politic'a esterna cele mai multe diarie scrise in limb'a magiara secundeada pe „P. Lloyd“. Asia de ex. celalaltu diariu gubernementale „Hon“ (Patri'a) se si alatura in primulú seu din 12 la batjocurile publicate in „Pester Lloyd“. Preste acésta ati vediutu ce dice „Pesti Napló“: Se facemu pe voi'a jidoviloru, cá-ci avem trebuintia fórté mare de pungile loru, acum cá totudeuna.

Si intru adeveru, strabatendu cineva mai afundu in misteriele dela BPest'a si Vien'a, vede cá la cestiunea danubiana formulata asia cum este ea astadi, considerata din punctu de vedere comerciale, nici-o clasa de ómeni si nici chiaru guvernulu nu póte se fia mai interessatu decâtu jidovimea. Cantati numai, cine sunt actionarii dela trufasi'a societate a corabiarei cu vapóra pe Dunare, cine sunt cei mai mari speculanti dela bursa de cerealii in Buda-Pest'a, cine proprietarii celoru mai bogate fabrice de spirtu in Banatu si pâna susu in Ungari'a, cine si creditorii cari au in pungile loru pe mii de proprietari unguri din Ungari'a si Transilvani'a. Cei mai multi sunt jidovi, prin urmare interessati in gradulu supremu, cá Portile de feru se mai remana inca diece mii de ani Porti de feru si corabiile europene se nu aiba ce cauta dela Galati mai departe pe Dunare in susu. Pentru-cá ei se cuceriesca si puna sub pitiórele loru Valachi'a si Moldov'a, se le dea la doi gubernatori din câte o familia scapatata si la alti vreo douedieci de mii functionari hemesiti, nu se cere se sparga Portile de feru, candu de cátra Ardealu stan deschise passurile Vulcanu, Turnu-rosiu, Branu, Temesiu-Predealu, Siantiu, Buzeu, Oituzu, Uzu, Gimesiu, Tölgyes, in fine siesurile Bucovinei.

Asia credu jidovii din Buda-Pest'a. Asia ei respingu cu tóta urgi'a si despretiulu ofert'a Romaniei de a sparge ea cu poterile sale Portile de feru care se afla pe teritoriulu seu in distantia considerabile si lucrarile au se coste câteva milióné. Din acésta cauza „Pester Lloyd“ numesce pe barbatii de statu ai Romaniei nu atátu aroganti câtu mai virtosu nebuni (albern); ii asémna cu unu cersitoriu smintitu, care ar avea impertinenti'a

se céra de consorta pe fiic'a vreunui rege; deci daca unu capitanu de dorobanti din Bucuresci cutédia se scótia pe Austro-Ungari'a din positiunea data de cátra congressulu dela Berlin prin art. 57, atunci acela comitte o nebunia politica\*). Se'si ia sam'a Romanii, adaoge „Pester Lloyd“, cá nu cumva apelandu ei prea multu la congressulu din Berlin, acesta se devina dintru odata sfarmatu, cáci atunci ar fi vai de Romanii'a.

De aci incolo „Pester Lloyd“ isi descarca artiagulu si asupra diplomatiei austro-unguresci, cáci dela mórtea lui br. Haymerle prea crutia pe Romanii'a, prea ii face tóte pe placu. Diplomati'a vede cá romanii nu'si mai incapu in piele (wahnwitzigen Dünkel) si cá barbatii sei de statu sunt coprinsi de o perfidia grosolana (plumpe Perfidie), ea inse, diplomati'a, se pretace cá si cum nu ar vedea acea perfidia de care nu este nimeni sigur; si diplomati'a austro-unguresca se póta asia cu Romanii'a numai din caus'a crizei orientale, pentru care in ór'a decisiva nu va fi totu una, daca Romanii'a va tine cu Austro-Ungari'a sau cu altu-cineva. Din acésta cauza „Pester Lloyd“ se teme, cá diplomati'a din Vien'a va trece si astadata cu vederea acea impertinentia si va erta pe Romanii'a. Dara bine se'si ia sam'a barbatii de statu din Bucuresci, cá daca ei se razima pe opiniunea publica din tiér'a loru, se póte prea usioru, cá si in Ungari'a se se formeie cu totulu alta opiniune publica contra Romaniei, la care diplomati'a va trebui se se supuna. In Austri'a si in Ungari'a lumea scie cá Romanii'a este o insula in oceanulu panslavismlui si de aceea o mai crutia; daca inse Romanii'a nu'si cunósce lungulu nasulu si vrea se traga degetu, cu cine? cu Austro-Ungari'a, si se opune la asecurarea intereselor „nóstre“ pe Dunare, atunci acésta Austro-Ungari'a are se'i arate, cá missiunea sa orientala isi va lua calea prin Bucuresci si atunci in locu de confederatiune cu Romanii'a, va urma cucerirea si subjugarea ei mai inainte de a fi subjugata de altu-cineva. Si cine scie, daca Austro-Ungari'a punendu man'a pe Romanii'a, nu se va intielege multu mai usioru chiaru cu marele seu adversariu (cu Russi'a), facéndu din Romanii'a obiectu de compensatiune pentru vreo alta tiéra undeva.

Se vede cá „Pester Lloyd“ si cei din partid'a la care tine elu, a imitatu aci pe faimosulu generalu F. de ieff si pe alti generali muscalesci, carii de vreo diece ani incóce scriu in publicatiunile lor si dicu la ocazioni date, cá drumulu armatei muscalesci către Constantinopole este pe la Vien'a si Buda-Pest'a.

— Din Bucuresci. In 2/14 Maiu d. Vernescu isi desvoltá interpelarea sa facutu in cestiunea Dunarei; recunósce cá judecandu dupa actele comunicate in siedintie secrete, guvernulu pâna aci nu a compromis cestiunea; dlu Vernescu inse nu e satisfacutu de respunsulu ministrului de externe Statescu, datu senatului, cá proiectulu Barrère s'ar potea admite cu modificatiuni essentiali. Domnulu Statescu isi desvoltá si in camera opiniunea totu in sensulu de inainte, adaose inse cá guvernulu inca nu a datu instructiuni delegatului seu din comisiunea européna adunata la Galati, cá-ci densulu astépta se afle vointi'a tieriei. Dupace se suspinse siedinti'a pe unu timpu sturtu, veni la tribuna dlu Cogalniceanu si vorbi precum raru se mai audi asemenea discursu in camer'a Romaniei.

Desbaterea se continuá, si in 15 Maiu prin cei mai buni oratori P. Carpu, Al. Lahovari, N. Jonescu, Joanu Brateanu si altii. Tiér'a nu vrea se scia de nici-o comisiune danubiana mixta. Cris'a cresce.

#### Sciri din monarchi'a austro-unguresca.

Tarifa de vami atinge interesele miliónéloru de locuitori; acum inse scimu, cá atátu parlamentulu din Vien'a câtu si celu din Buda-Pest'a votá cunoscutulu proiectu de tarifa cu majoritati ne asteptatu de mari. Not'a caracteristica a tarifei preste totu e protectiunea, adeca vami câtu se póte mai mari pe marfi care intra din strainatate. Urmarea logica si intielépta din partea locuitoriloru consumatori ar trebui se fia, cá se ne intindemu fiacare numai pâna unde ne ajunge plapom'a sau straiulu, se nu ne golimu pungile pe câte tóte nimicurile, se invetiamu a fi economi mai buni si

\*) Aci se face alusiune mai alesu la dlu Mich. Cogalniceanu, pe care cá se ne esprimamu in limb'a Bucuresciloru, domnii din Vien'a si Buda-Pest'a ilu au in stomachu.

mai pastratori, se nu damu bani scumpi pe nimicuri de luxu, de capitalulu bracialoru si alu ochiloru se ne scimu folosi mai bine.

In camer'a Ungariei se audira cu acésta ocaziune câteva cuventari national-economice interesante; din tóte inse cea mai instructiva pentru noi toti a fostu invetiatur'a data de cátra com. Aponyi in lini'a prima proprietariloru magiari, dietei si guvernului, cá se faca ori-ce si ori-cum voru sci, se nu lase cá proprietatea de pamentu se tréca in alte mani, decâtu numai in mani de magiari, pentru cá asia rass'a magiara in mani'a ori-carei concurentie din partea altoru nationalitati pe terenulu national-economicu, se remana in veci ea singura dómna daca se pote esclusiva, singura pe teritoriulu tieriei.

Ci cá planulu acesta era de multu unu secretu publicu pentru toti locuitori tieriei cáti nu ambla cu capulu in sacu; toti vedému, audiému, sciamu, anume din decursulu miiloru de processe pentru proprietati, cá si din modulu fara exemplu despre cum se facu licitatiunile pe la noi, apoi din modulu de a imprumuta bani, de a comassa hotarele satoru, de a segrega locurile de pascutu si de paduri, cá desfiintierea asia numitei aviticitati a fostu numai o formalitate, facuta pentru ochii lunei, cá se se arate liberali si generosi. Acum inse „Pesti Napló“ intrebá pe com. Aponyi, cá cum crede elu a fi cu potintia cá magiarii se remana singuri proprietari pe teritoriulu tieriei si respective se recastige tóte proprietatile câte au trecut in cei vreo 25 de ani prin cumparare legale sau si prin schimburi in manile locuitoriloru tieriei de alte nationalitati, éra mai virtosu de ani 15 incóce in manile jidoviloru; sau cá elu crede cá se mai póte restaura aviticitatea, adeca acea lege feudala, care opria vinderea pe vecia a mosieloru, ci numai zalogirea loru. Atunci inse ar trebui se restaure preste totu feudalismulu intregu cu jobagi'a, cu dieciuel'a si cu tóte blastamatiile celelalte.

Si comitele Aponyi nu a vorbitu numai in numele seu, ci in numele unei partide conservative, sau se spunemu verde, elu a vorbitu in numele toturoru magiariloru, éra noi ii multiamimu cá a fostu atátu de francu si leale, in câtu ne a spus a limpede cá ce vitoriu astépta in acestea tieri mai virtosu pe locuitorii de nationalitate romanésca. Fia Dómne, cá se nu cântamu la urechile surdiloru.

Ori cá com. Aponyi a luat de modellu totu numai pe lordii din Angli'a? Bine, dara nu vede densulu ce patu aceia din caus'a spurcatului si indracitului loru egoismu nationale, cá nu mai sunt siguri de yiétia nicairi in Irlandi'a si de doi ani incóce nici chiaru in Angli'a?

— (Altu consiliu de nimicire nationala.) Ministrulu instructiunei publice a convocatu precum este sciutu, in câteva restimpuri pe toti inspectorii de scóle la B.-Pest'a, cu scopu cá se se consulte cu ei anume despre unu modu mai eficace de a magiarisa iute si perfectu pe toti locuitorii nemagiari ai tieriei, pentru-cá in casu de a veni muscalii, se nu mai afle in Ungari'a nici - unu slavu, nici - unu némtiu, nici - unu valachu. Cei din urma chiamati au fostu inspectorii scóleloru elementarie din Transilvani'a. Cu acestia ministrulu Trefort s'a consultatu mai multu decâtu cu celelalte gruppe de inspectorii. S'au ventilatu diverse manopere strategice relative la magiarisarea definitiva si perfecta a romaniloru; s'au alesu inca si alte puncte si tñuturi de tiéra, in care se se deschida cu spesele statului si cu ale comunelor politice scóle curatu magiare pentru romani, s'au desemnatu si acelea diecese, in care protopopii si multime de parochi numai de scóla se nu audia; s'au numitu comune multe, cu sutele, in care nu exista nici-o scóla si altele in care sunt scóle dara nu sunt invetiatori, apoi multime de acelea unde e scóla si dascalu, dara nu ingrijesce nimeni cá baiatii se mérga la scóla. Dupa tóte acestea s'au datu instructiuni noué, care s'au si publicatu in parte. Din acésta cauza „Pesti Napló“ in Nr. 125 infrunta pe ministrulu Trefort dicéndu, cá precum se vede esc. sa vrea se prinda paseri cu tob'a. Dupa „P. N.“ mesurile luate contra nationalitatiloru trebuie se fia tñute in strictu secretu, pentru cá acestea nu cumva se dea preste planulu desnacionalisarei loru.

Noi multiamimu si lui „Pesti Napló“ pentru acésta informatiune brutala, de si ilu asiguramu, cá din partea nóstra o aveamu si cunoscému in tóte ameruntele sale nu numai dela 1870 ci dela 1840 incóce.

## Din provinciile revoltate.

Dupa buletinele din urma in 8 Maiu s'a incinsu o batalia cu insurgentii din muntii Crivoscia, care a duratu pana a dou'a di dupa amiédi, din cauza ca rebelii s'au aparatu nebunesce contra trupelor pana in 9 candu erau in pericolu de a fi incongiurati prin locuri neamblate de către alte trupe prospete. In 11 éra a mai fostu o mica lovire, inse numai cu una compania, in 13 alt'a. Ómeni multi nu se perdu nici dintr'o parte prin plumbu sau feru in batalii de acelea, cu tóte acestea in spitale se afla multi raniti, si judecandu chiaru dupa numele loru nationale, se pare ca intre alte regimente suferé forte multu alu 43-lea celu din Caransebesiu si vreo doué bataliône austriace de venatori. Dara nu aci stă capulu lucrului, ci cu totulu aiera. In patru luni de dile o armata de 75 mii la numeru, inca totu nu a fostu in stare de a pacifica acelea mici provincii revoltate. Se intréba tóta lumea, de unde mai au acei ómeni arme, munitiune si acelu curagiu desperatu. Multi locuitori folosindu-se de amnesti'a publicata, s'au intorsu pe la casele loru si s'au apucatu de cultivarea campului; se vede inse ca mai multi stau sub arme prin munti si se batu cá unii cari nu prea au se pérda mai multu decâtu o viétia de omu.

## Din strainatate.

— Britani'a mare. Gubernulu si parlamentulu au luat in contra Irlandiei mesuri noué, tiranice precum nu se mai luasera niciodata; adeverata stare de obsidiune si lege martiala. Proiectulu respectivu de lege se desbatu in 11 Maiu cu majoritate immensa, dupace partidele Tory si Wygh (conservativi si liberali) se invoira intru tóte, remanendu numai 22 deputati irlandi, carii au protestatu cu energia; anume Parnell spuse angliloru, ca tirani'a si brutalitatea loru va avea rezultate diametralu oppuse la cele asteptate. Si in adeveru ca omorurile se comitu chiaru in acestea dile ca si mai inainte. Chiaru ministrii si judecatorii cei mai aspri si brutali primescu scrisori in care li se spune curatu ca li se va stinge sórele.

Conformu legeri din 11 Maiu drepturile fundamentali la care ómenii in Angli'a tínu cu viétia loru, sunt suspinse pe trei ani; asia libertatea personala, securitatea domiciliului nu mai existu, juriulu e desfiintiatu, vice-regele póte desfiintia orice reuniune si adunare; politi'a si gendarmeri'a póte aresta din prepusu pe oricine si a'i calca domiciliulu; ori care strainu póte fi luat la góna, arestatu si datu la urm'a lui; diariéle potu fi oprite. Adeca tóte intocma cá si in Russi'a. La tóte acestea irlandii respunsera indata cu Meetinguri in care decisera din nou ruperea totala de către Angli'a si infiintarea de regatu independentu, precum fusese mai de multu.

— In Serbi'a se escà o revolta sér'a la teatru provocata mai alesu de studenti, inse de caracteru politicu si cu tendentie antiaustriace. La acea revolta au participatu si ómeni matori, cunoscuti de vrasmasi ai monarchiei vecine. S'au facutu arestari si relegari dela scóle.

— In Bulgari'a se descoperi unu complotu in Sistovu, Rusciucu si in alte câteva orasie. Intr'aceea principele Alexandru se afla de mai multe dile la St. Petersburg, in afaceri secrete de statu si petrece in famili'a imperatésca, cu care este ruditu de aprópe. Bulgarii nu se lasa pana nu voru ajunge la ambele Bulgarii unificate, cum cere principiulu nationalitatiei.

— In Egiptu este revolutiune. Pana in 14 Maiu nu cursese sange; dara câteva corabii de ale Angliei, Franciei, Italiei au primitu ordinu de plecarea la Alexandri'a. Dupa tóte scirile cestiunea Egiptului este asia de incurcata, in cátu mare lucru de nu se va descurcá cu sabi'a.

## Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

De langa Giurgiu, 16 Aprile 1882.

Stimate domnule redactoru!

Pre langa ce ca noi acesti din locuitori din tinutul Giurgiului suntem siliti a cumpara bucate pentru stemperarea fóméi, vedu ca acumu suntem cercati si de alte rele; cá-ci morburile, sau dupa cum le numesce poporulu bólele asiatice au sositu si in Ardélu chiaru cá si muscalii in anulu 1848 la Prundulu Borgoului, fara a le putea sta cineva in cale si de acolo mai de parte preste totu.

Asia varsatulu negru in jurulu Giurgiului, comitatulu Murasiu-Turda, inca din Ianuariu a.c. domnesce intre poporu in gradu mare. Ból'a se incuibá mai

ântaiu in pruncii mici, éra dela locurile competente nu s'a luat nici-o mesura in contra lui. Dupa aceea s'a intinsu si pintre ómeni mari; éra cei ce scapa cu viétia, uitanduse in oglinda se sparia ei insii de persón'a propria. Moru si dintre ómeni mari, dara pintre prunci mórtéa secerá infricosiatu.

(Ací dn. corespondente asigura spre mirarea nóstra, cá de candu domnescu acelea bóle in numitulu tinutu, dsa nu a vedutu vreunu medicu prin comune.)

Repausatulu subprefectu (szolgabiro) Josifu Loginu cunoscutu forte bine in tinuturile dintre Topliti'a — Turd'a — Clusiu, pe la 1873, candu domnia coler'a, mergea dio'a nóptea, cu unu medicu langa dinsulu, singuru in persóna prin comune, invetiá pe poporu, dedea medicina elu insusi, cu man'a sa bolnaviloru, le procurá celea de lipsa si padia cá ómenii bolnavi se tína dieta stricta. Susu numitulu au fostu cu trupu si suflétu pentru poporu, au pazitu ordinea, au adusu cerculu Giurgiului in ordinea cea mai buna asia, in cátu preste totu ómeni si locuitori din comunele acestea sciau ce este dreptatea si adeverulu.

Acuma inse in cerculu Gurgiului jude processualu se afla Nagy Tamás din Sz. Ivány — sciti cela, care in 1879 au fostu intentatu unu processu de pressa contra unuia Jancso totu din Sz. Ivány. (A se vedea „Magyar Polgár“ din acei ani.) Acesta cu tóte cá in cerculu Giurgiului se afla numai romani, limb'a romana nu o scie, pre inteligentii romani ii tractédia cu Moi si tu. Statiunea lui este in Gurgiu, elu inse siede acasa la Sz. Ivány distantia de trei óre si vine la cancelari'a subprefecturei candu ii place lui.\*)

## Critice critice.\*\*)

In numerulu diariului „Romanulu“ dela 9 Aprile (9 Prier) am cititu o scurta critica quasi-literara, intitulata: „Flori de Golghota“.

Sub acestu titlu, dice criticulu, cá parintele G. Floru Sachelarie ne da nisce modeste incercari de poesii religiose morale.

Autorulu criticei se subserie „Nicu Xenopol“.

Marturimu dela inceputu, cá impressiunea ce ne a lasatu citirea criticei Xenopoline, n'a fostu mai favorabila de cátu aceea produsa asupra dsale citirea poeziiloru in cestiune.

N'amu avutu inca ocaziunea placuta de a vedea si de a citi modestele incercari poetice ale parintelui Floru, si prin urmare, nu ne potemu pronuntia, acum chiaru, asupra meritului si valorii loru poetice, literare; totusi, lasandu deocamdata la o parte acésta, ne-amu decisu a dice doué trei cuvinte asupra criticei dlui Nicu Xenopol.

Se incepemu dara cu inceputulu acestei critice.

Éta-lu:

„In acésta perióda de renascere a literaturéi ro-mane, candu in tóte partile se facu silinti (sic) pentru „a reveni la o limba curatu romanésca, asia cum izvo-resce din graiulu limpede alu poporului, nu mai e „permisu (!) nimeniu (!) se se infatisiedie inaintea lumii (!) cu lucrari cá aceea a parintelui Sachelarie.“

Mare lucru! Mare vorba! Nu mai este nimeniu permisu! afara de cátu graiulu care isvoresce de siguru,

\*) Cele ce urmédia mai departe in corespondentia, sunt de natura a provoca processu de pressa; daca inse dn. corespondente se va decide a'si pune numele intregu sub corespondentia, vomu risca si noi pe parol'a dsale. Era si mai bine cá se fiti tradusu la intielesu cele publicate in „Ellenzék“, pe care noi nu le amu vedutu.

\*\*) Bune ajutórie ii vinu domnului professoru Greg. Silasi, pare cá i le aduce ap'a. Dara inca daca ati vedea cum se omenescu unii pe altii chiaru reactionarii limbei si literaturéi nóstre, ei intre ei, in foile ce si-au deschisu cu scopu cá se muscalésca si se bulgarésca din nou pe poporulu romanescu. Au calcatu in pitióre tóte regulele limbei nóstre, cu scopu de a o presenta strainiloru cá pe o limba destrabalata, jargonu, galimathias, lipsita de o constitutiune propria, organica, sanetósa, neapta nici pentru a fi limba de statu; dara li se incurcara limbile cá la cei dela Turnulu-Babilonului, si acum se sfiasie ei intre sine. Intr'aceea se mai destépta consciint'a si in altii, mai romani, mai patrioti, mai nobilu simtitori, se revoltara vedindu cá unii se incérea se junghie pe mam'a comuna, cá si cum loru lear fi numai vitriga si adeverat'a loru mama ar fi aiera undeva, ei sciu unde, cu tóte cá nici nu au mama comuna. Se pare cá reactionarii limbei au aflatu, cá comisiunea ocupata cu traducerea din nou a cartiloru bisericesci luca multu mai romanescu decâtu se le convina loru cá agenti ce sunt ai strainiloru, cá-ci unulu din ei ataca in sensulu celu mai reactionariu pe bietulu preotu G. F. Sachelarie pentru poeziile sale religiose, scrise intru o limba mai curata, precum reactiunea nu ar fi asteptatu tocma dela unu preotu si inca preotu din Munteni'a. Redactiunea „Romanului“ avu maliti'a francesca cá se deschida reactionariului colónele sale si prea bine facu. Din tóte diariéle tieiei „Rom.“ are cei mai multi lectori; las' se cúnosca tiér'a intréga, la ce clina periculósa potu se inpinga reactionarii in literatura, alu caroru scopu este cá se dedea pe romani cu credint'a, cá ei nu sunt romani, prin urmare cá nici tiér'a loru nu trebuie se pórté nume de tiéra romanésca de Romani'a, de patria romana. Ei, bine, reactionariulu isi ia in celalaltu diariu gubernementalu in „Telegrafulu“ din Bucuresci, unu respunsu indesatu si scuturatu, pe care-lu recomandam ardeleniloru si banatieniloru infectati de reactiunea combatuta acilea. Antieritic'a de faciá se ocupa mai multu numai de barbarismii limbei si de unele absurditati gramaticali; cá máne poimane se voru lua de capu si din caus'a kakographiiloru, cu care au desfiguratu si mascatu limb'a, in cátu se nu o mai cúnosci.

Red. Obs.

a se presenta (se se infatisiedie) inaintea lumii (suntemu inaintea lumii, nu-i de jocu) si de aceea, vai! santiei sale parintelui Floru, cá-ci d. Nicu Xenopol ne spune: „Critica in asemenea casuri trebuie se fia cátu se póte „de aspra!“

Teribilu, numai chiaru se audi, dara si se vedi! Se vedi, ori se nu mai vedi?

Cá-ci éca: Domnisorulu Nicu a luatú vérg'a di-dascalésca in mana, influintiata, si póte chiaru autorisata, de bastard'a noua Directiune, si cu o netolerabila suficientia, critica, amenintia, condamna si esecuta. Pe cine? Pe preotulu romanu Floru, pe scriitoriulu modestu care a cutediatu se cugete, se scrie in limb'a sa romanésca, altufelu de cum cugeta, scrie si decreta marele patriotu si literatu (dupa graiulu dlui Xenopol, marele buchieru) dela Societatea nouei Directiuni (dupa cei de acolo dela Tovarasi'a nou'a Bucóvna).

Si pentru ce atáta mánia, atáta rea si reutaciósa critica?

D. N. Xenopol nu se sfiesce a ni-o spune: Pecatulul parintelui Floru este: cá a cutediatu a se servi in poeziile sale cu vorbe cá acestea: „spectacolu, divinu, evenimentu, putinte, rebelu, machina, discordantu, dominantu, concentratu etc.“

Sancta simplicitas! a esclamatu in chinuri si dureri, Santulu Jeronimu de Praga, candu a vedutu pe bigotulu tieranu Boemu cá alérge si arunca si manu-chiulu seu de uscaturi pe rugulu care-i consumá corpulu, in credintia cá face unu actu de pietate crestina!

O simplex naivitas! va fi esclamatu de sicuru parintele Floru, candu va fi cititu aspr'a critica a dlui Nicu Xenopol. Scusa'mi te rogu, d-le Xenopol, acésta veheminte a mea esclamatune, si binevoiesce a da audiulu dtale, a lua puçina luare aminte la urmatórele intrebari ce-mi permitu a 'ti adresa.

Te intrebu:

Cum era mai bine se dica santi'a sa in locu de spectaculu? Privelisce, neaparatu.

Dara óre dta nu scii, cá acésta vorba este straina — e slavona? Si, cá atare, nu este óre bine si frumosu, si romanescu, candu se póte, si candu trebuie, a se inlocui cu alta vorba latina sau romanésca, care este si mai de vitia, si mai sonora, si care corespunde totu-deodata si mai bine la idei'a ce voimu a esprime?

Apoi daca esci sau sunteti decisi a mantiné, a conserva, ba chiaru a inmalti strainismeles si slavonis-meles in limb'a romana, atunci spuneti, cá si in locu de representatiune trebuie se dicemu totu priveliste; in locu de theatru (gr. theatron) totu priveliste; in locu de tragedia, trista sau jalnica, priveliste; in locu de visiune, totu priveliste, si apoi, avendu trebuintia de adjectivulu spectaculosu, aru trebui se dicemu, necesarminte, privelistelnicu etc.!

Asia ai dice, asia ai grai dta?

Frumósa si armoniósa limba romana ne-ati prepara!

Dara cu verb'a divinu, ce ai rogu-te?

De ce nu-ti place, de ce te superi? De ce condamni pana si divinulu?

Nu scii óre, cá divinu este romanescu? Nu scii, cá este de aceeaasi familia, are aceeaasi origine si radecina romana cu Deus divus, dies, romanescue Dieu dina, dine sau dieina etc.

Te superi si pe evenimentu, care vine dela romanesculu a veni-venire: ceea-ce vine in timpu, consanguenu sau afinu cu avenimentu, éra si dela venire, care prin ajutoriulu unoru particule prepuse se face: evenire, avenire sau advenire, revenire, devenire, subvenire etc. etc. Daca autorulu ar fi disu in locu de evenimentu, intemplantu, n'ar fi fostu nicidecum reu, cá-ci intemplantu este romanescu si vine totu dela ceea-ce are locu in timpu. Te intrebu numai: óre nu este mai bine si mai rationalu a distinge intre: intemplantu (evenimentu), intemplantu (hazardu), intemplantu (casus), intemplantu (accidentu), intemplantu (incidentu) etc.?

Credu cá este bine, este utilu, este indispensabilu a cúnosce si a possede asemenea nuantie si varietati in limba, spre a potea mai bine, si mai corectu, si mai classicu, si mai romanescu a reproduce si a esprima atátea nuantie si varietati in idei si in concepte.

Prin acésta se distinge o limba culta a unui poporu cultu si civilisatu, de jargonulu sau idiom'a unui poporu primitivu, barbaru sau incultu; Scii grecesce: „ή των ονομάτων εξετοβία, αρχηφιλοσοφίας“

De ce putinte si nu puternicu, nu este asia? — Dara óre, nu este mai pe romanescue, (cum dici dnia ta), putinte, cá ferbinte, plovinte, parinte, (totu potente, fervente, pluviente, parente), in locu de puter-nicu, care s'a coruptu prin terminatiunea slavona nic, precum s'a coruptu statornicu in locu de statoriu (totu stator si statorius), dupa tipulu lui sobornic, pravoslavnic, blagorodnic etc.

Te revolti asemenea in contra vorbei rebelu? Ce, 'ti-aru veni gustulu se dici mai bine resvratitoru sau rascólnicu?

Mai curendu ve poteti duce in Siberi'a, decâtu se ne readuceti asemenea rasvratiri si rescóle in limba.

Lasamu afara din discussiune pe machina, cu voi'a (nu cu voea) domniei tale, fiindu-cá aci este numai o cestiune de forma, sau, cum dicu filologii, de morfologia, cá se nu dicu morfologia, fiindu-cá nu sciu daca morfologii aru preferi in loculu machinei (totu machina) pe fr. maçina, sau pe tiganiculu meçina.

(Va urmá.)

## Sciri diverse.

† Dimitrie Rusu fostu maioru de gendarmeria a repausatu in Domnulu alaltaséra aici in Sibiu in etate de 59 ani. Astadi Mercuri ii este in mormentarea. Maiorulu D. Rusu avea patru decoratiuni bine meritate prin servitie forte grele.

— (Publicatiuni si anuntiuri ma-  
giare pentru romani.) Lectorii nostrii vedu  
pe col. 4 din acestu Nr. doue publicatiuni oficiali,  
precum voru fi vediutu pâna acum numai in unele  
diarie germane, adeca in limb'a magiara. Acelea  
ni s'au trimisu in originalu magiaru. Noi sciindu  
bine cã in comitatulu Fagarasiului cu vreo  
82 mii locuitori afara de orasiu abia mai affi ici-  
colea cãte unu omu amblatu la scõla cã se cunõsca  
limb'a magiara, si preste acẽsta presupunendu, cã  
daca nu toti, unii din acusatii se voru fi affandu  
cine scie pe unde in Romani'a propria, sau in  
Dobrogea, pe unde afara de unii magiari carturari  
emigrati nimeni nu cunõsce limb'a magiara, alatu-  
raramu traductiunea facuta de noi pe raspunderea  
nõstra, dandu cu acẽsta totuodata publicului doue  
exemple practice din dicile de mii, despre modulu  
cum se administra justiti'a in acẽsta tiẽra. Dara  
inca se te miri, cã se'ntempla si atãta, cã-ci pâna  
acum publicatiuni de acestea mergeau totu numai  
la Monitorulu (Közlöny) din Budapesta, in care  
trebuea se amble cineva cã intr'unu codru desu,  
cã se dea de publicatiuni, nu din vreo comuna  
rurala ori din vreunu orasiu mai micu, dara din  
cãte unu comitatu intregu. Ce voiti inse, a fostu  
monopolu focu de scumpu, asupra caruia precum  
se si spune, s'au revoltatu chiar magiarii si au  
pretinsu cã se se introduca cu totul alta sistema  
de publicatiuni oficiali. Sute si mii de processe si  
cauze in totu respectulu drepte, s'au perdutu si se  
perdu numai din cauza cã cei trasi in judecata  
nu sunt incunoscintiati in regula, la timpu si in cu-  
vente bine respicate in limb'a loru materna despre  
terminulu infaçiosiarei si despre altẽ inpregiurari  
absolutu necesarie, cã se le scia inainte de a se  
infaçiosia. Nu numai individi si familii, dara si  
comune intregi s'au ruinatu si pâna acum in tiẽr'a  
acẽsta, numai pentrucã legi, decrete, ordinatiuni,  
publicatiuni nu li s'au impartasitu in limb'a loru.  
Nu e vorba: la multe desastre põrta vina si in-  
dolenti'a ce se numesce in Germani'a svabẽsca.  
„Te rogamu domnule jude, vino si nẽ pedepsesce,  
pentru-cã se implinimu porunc'a venita dela regele“.  
In indolentia sunt mari maestrii atãtu magiarii  
cãtu si romanii. Cu tõte acestea sunt nenumarabili  
acelea casuri, unde portarea de processe arde pe  
bietii õmeni la ficati; ei inse sunt siliti in  
partea cea mai mare a tierei se mẽrga cãte 3—4  
miluri de locu, pâna se dea de cineva, cã se le  
citẽsca si esplice resolutiuni, sententie, decisiuni,  
citatiuni, publicatiuni venite in limb'a magiara.  
Asia merge in acẽsta tiẽra: platimu functionari si  
judecatori din pungile nõstre, pentrucã se nu  
voiẽsca nici a sta de vorba cu noi in limb'a nõstra.  
Dela unu timpu incõce nu se mai primesce  
nici macaru o quietantia in limb'a romana  
pentru sume de bani ce au se ia õmeni privati  
dela erariu sub unu titlu sau altulu, si 'i coprindẽ  
orõre si urgia numai candu te audu vorbindu  
romanesce. Nu scimu inse cum se intempla, cã de  
cãtiva ani, de candu persecutiunea devine totu mai  
intensiva, totu mai inversiunata, de atunci (celu  
puçinu in acestea parti ale tierei) limb'a nõstra se  
aude vorbinduse totu mai bine si mai regulatu.

— (Ploi reci) de cãteva dile au alteratu  
fõrte multu temperatur'a. Din alte parti ni se  
scrie si despre bruma cadiuta; pe la munti a si  
ninsu.

— (Informatiunile din Selagiu) despre  
sinodele protopopesci, care se tĩnu la mai multe  
locuri cu privire la sinodulu provinciale, voru aparea  
in Nr. viit.

— (La fondu pentru monumentulu lui  
Andrei Murasiu) a trimisu rever. domnu pro-  
topopu Joanu Gallu din Suporulu de susu v. a. fl. 10,  
care suma s'a si transpusu la cass'a Asociatiunei tran-  
silvane.

- (Multiamita publica.) Stimatẽ domnule  
redactoru! Subscriii incredintiati cu adunarea si im-  
partirea ofrandelor intre nenorociti prin focu, venimu  
cu acẽsta ocasiune a aduce multiamirile nõstre in  
numele nenorocitoru la urmatorii contribuitori:
1. Escelenti'a sa domnulu ministru de interne  
trei sute florini v. a. (300 fl. v. a.)
  2. Ilustritatea sa dln vice-comite alu Fagarasiului  
Danila de Gramoiu din fondulu de dispositiune alu co-  
mitatulu doue sute florini v. a. (200 fl. v. a.)
  3. Ilustritatea sa dlu Antoniu de Mocioni diece  
florini v. a. (10 fl. v. a.)
  4. Institutulu de creditu si economii Albin'a trei  
dieci florini v. a. (30 fl. v. a.)

5. Dnii functionari dela comitatulu Fagarasiului  
sieptesprediece florini 87 cr. v. a.
6. Notariatulu Branului superioare 6 fl. v. a.  
Sum'a cincisute siesediece-si-cinci fl. 87 cr. v. a.  
Care suma s'a si impartitu nenorocitoru, si anume  
cele 300 fl. v. a. prin dlu vice-comite Danila de Gramoiu,  
cele 200 fl. v. a. prin dlu pretore cercualu B. Negrilla,  
ẽra cei 65 fl. 87 cr. v. a. prin oficiulu comunale de aici.  
Ne tinemu de cea mai strinsa datorintia a ne  
esprima in numele nenorocitoru acẽsta publica multia-  
mita si recunoscintia, atãtu Escelentiei Sale domnului  
ministru de interne, cãtu si domnului vice-comite Danila  
de Gramoiu, care indata dupa potolirea focului au luat  
din fondulu de dispositiune alu comitatulu Fagarasiu  
200 fl. v. a. si le-au impartitu intre cei nenorociti;  
totu Dni'a sa au intrevenitu si la regimu pentru  
ajutorarea nenorocitoru; apoi au dispusu in intregu  
comitatulu adunare de cereale, in urm'a carei au in-  
cursu 79 galete bucate mestecate si 17 ferdele fasole,  
apoi la 420 bucati de vestminte, precum camesi, peptare,  
babõua (sumane) si incaltiaminte.  
Asemenea a contribuitu multu la alinarea suferindi-  
loru dlu pretore B. Negrilla, care a dispusu in fia-care  
comuna din cerculu seu colectare de bucate.  
Nu Ve poteti inchipui dle redactoru, cum acesti  
nenorociti remasi pre strade cu lacramile in ochi veniau  
la cancelari'a comunale spre a capeta cãte puçine bucate  
sẽu bani, si cum fia-care mangaiatu dupa primire,  
se departã ẽrasi vediendu'si de lucru.  
Multi uimiti de acestea binefaceri, cu deosebire  
candu li se impartia bani intrebau: „Dara domnule  
banii acestia mai damu-i indareptu?“  
Bucuri'a loru creشيا inse mai tare, candu li se  
spunẽ, cã acesti bani nu se mai dau indreptu, si cã li  
se imparte gratis cã ajutoriu.  
Mai departe Vetĩ afla dle redactoru, precum si  
p. t. publicu cetitoriu alu pretiutulu diuariu „Obser-  
vatoriulu“, cã nenorociti prin focu mai toti si-au edi-  
ficatu cãte o casa de locuitu, unii cu multu mai frumõse  
si mai solide cã cele arse, ẽra altii totu din lemnu si  
coperite cu paia.  
Semenaturile de tõmna sunt frumõse si promitu  
o recolta multiamitõre. Cucuruzulu totu e semenatu,  
pre multe locuri a resaritu si astẽpta sap'a.  
Pre langa care anca una data multiamindu generosi-  
loru contribuitori si d-võstra pentru ospitalitatea ce ne  
ati aretatu, remanemu s. cl.  
Scoreiu, in 11 Maiu 1882.  
Joanu Georgescu, Dumitru Bardasiu,  
invet. dirigente. vice-not. cerc.

1271/1882.

## Hirdetmény.

A fogarasi kir. járásbíróság részéről ezennel köz-  
hírré tétetik, miszerint ügyvéd Román János által kép-  
viselt Lisszai Damaschin Bolesku Katzaveiu felperes  
nek ismeretlen tartózkodásu Moise Nica Popi, Niculae  
Nica Popi, Todor Nica Popi és társai alperesek elleni  
100 frt. iránti sommás keresetének tárgyalására határ-  
napul 1882 évi Junius hó 13-ik napjának d. e. 8 órája  
e bíróság előtt kitűzetik.  
Felhivatlak ennél fogva ismeretlen tartózkodásu  
alperesek, hogy ügyének czélszerű védelme iránt a részökre  
gondnokul kinevezett h. ügyvéd Nánási Sámuel utasítsák,  
vagy a tárgyalásnál személyesen vagy más  
megbízott által jelentkezzenek, mert különben mindezek  
elmulasztásának következményeit maguknak tulajdonítsák.

Fogaras 1882 évi Április hó 3-an.  
A fogarasi kir. járásbíróság.  
Tibáld,  
járásbíró.

Sz. 1520/1882 polg.

## Hirdetmény.

A fogarasi kir. járásbíróság részéről ezennel köz-  
hírré tétetik, miszerint ügyvéd Román János felperesnek  
ismeretlen tartózkodásu Mária Cángia született Boanta  
és társai alperesek ellen 59 frt. 79 kr. keresetének  
tárgyalására határnapul 1882 évi Junius hó 13-ik nap-  
jának délelőtti 8 órája e bíróság előtt kitűzetik.  
Felhivatik ennél fogva ismeretlen tartózkodásu al-  
peresnő, hogy ügyének czélszerű védelme iránt a részére  
gondnokul kinevezett hites ügyvéd Nánási Sámuel  
kellően utasítsa, vagy a tárgyalásnál személyesen vagy  
más megbízott által jelentkezzenek, mert különben min-  
dezek elmulasztásának következményeit magának tu-  
lajdonítsa.

A kir. járásbíróság.  
Fogaras 1882 Április 25-én.  
Tibáld,  
kir. járásbíró.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

## Dela Ministeriulu Financeloru in Bucuresci. Directiunea Vamiloru, Timbrului si Inregistrarei.

In diu'a de **31 Maiu c. v.** la ór'a 3 dupa  
amiadi se va tineã

## Licitatiune

prin oferte sigilate, in localulu acestui Ministeriu si  
la Cassieri'a Generala a judetiului Rãmnicu-  
Vâlcei, pentru a se da in intreprindere cladirea  
unui localu de vama la punctulu Riu-Vadului,  
in apropiere de trecatõrea Caineni din judetiulu  
Rãmnicu-Vâlcei.

Pretiulu dela care se põte oferta, va fi ma-  
ximum dela acelu prevediutu in devisulu acestei  
cladiri.

Planulu, devisulu si caietulu de conditiuni se  
potu vedea in tõte dilele de lucru, dela õrele 2—5  
dupa amiadi la Directiunea Vamiloru si la Cassieri'a  
Generala a judetiului Rãmnicu-Vâlcei.

Doritorii de a lua parte la licitatiune, spre  
a potea fi admisi, trebue se depuna, in bani sau  
efecte publice garantate de statu, o garantia de  
10% din pretiulu prevediutu in devisu.

Pentru Ministru  
**D. Protopopescu.**

(85) 2

## Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

15 Maiu st. n. 1882.

Fonduri de Statu:

|                                                               |    |                                 |
|---------------------------------------------------------------|----|---------------------------------|
| Rent'a romana 1875 5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %            | 1. | 88 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>  |
| Rent'a romana amort. 5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %          | „  | 88 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>  |
| Rent'a romana (R. conv.) 6 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %      | „  | 100 <sup>3</sup> / <sub>8</sub> |
| Obligatiuni de Statu C. F. R. 6 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „  | 102 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Inprumutulu Stern 7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %             | „  | —                               |
| Inprumutulu Oppenheim 8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %         | „  | —                               |
| Inprumutulu Municipal 8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %         | „  | 103 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Inprumutulu orasiu lui Bucuresci cu lose                      | „  | 31.—                            |

Valori felurite:

|                                                         |   |                                 |
|---------------------------------------------------------|---|---------------------------------|
| Creditu fonciaru ruralu 7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „ | 102 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Creditu fonciaru ruralu 5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „ | 88 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Creditu fonciaru urbanu 7 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „ | 100.—                           |
| Creditu fonciaru urbanu 6 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „ | 93 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  |
| Creditu fonciaru urbanu 5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> % | „ | 88.—                            |
| Obligatiuni Casei Pens.                                 | „ | 225.—                           |

Actiuni:

|                                                     |   |        |
|-----------------------------------------------------|---|--------|
| Banca Nationala (500 l.)                            | „ | 1440.— |
| Societatea „Dacia-Romania“ (250 l.)                 | „ | 350.—  |
| Banca Romaniei (500 l.)                             | „ | —      |
| Soc. cred. mob. rom. (500 l.)                       | „ | —      |
| Soc. rom. de construct. si lucrari publice (500 l.) | „ | —      |

1271/1882.

## Publicatiune.

Din partea judecatoriei regesci dela Fagarasiu se  
face prin acẽsta cunoscutu, cã avendu a se pertracta  
caus'a actorului Damaschin Liszai Bolescu Catiaveiu  
representatu prin avocatulu Joanu Romanu, pentru  
100 fl. contra acusatiloru Moise Nica Popii, Nicolae  
Nica Popii, Todoru Nica Popii si socii loru, a caroru  
locuintia e necunoscuta, pentru pertractarea sumaria a  
procesului se defige terminu pe dio'a de 13 Juniu 1882  
la 8 õre deminẽti'a inaintea acestei judecatorii.

Deci acusatii, a caroru locuintia nu e cunoscuta,  
sunt provocati, cã dupace li s'a numitu de curatoru  
avocatulu Samuilu Nánási, se'lu informdie pe acesta  
de ajunsu, pentrucã presentanduse la pertractare in  
persõna sau prin substitutu, se'i põta apara, ẽra din  
contra neimplinindu tõte acestea, urmarile au se si-le  
impute siesi.

Fagarasiu in 3 Aprile 1882.

Judecatori'a reg. din Fagarasiu.  
Tibáld,  
jude regescu.

Nu. 1520/1882 civ.

## Publicatiune

Din partea judecatoriei regesci dela Fagarasiu se  
face prin acẽsta cunoscutu, cã avendu a se pertracta  
caus'a avocatulu Joanu Romanu cã actoru contra  
Mariei Cangea nascuta Boanta si a sociloru ei, a caroru  
locuintia e necunoscuta, acusatii pentru 59 fl. 79 cr.,  
cã terminu de pertractarea causei la acẽsta judecatoria  
se defige dio'a de 13 Juniu 1882 deminẽtia la 8 õre.

Deci acusat'a femeia, a carei locuintia nu e cu-  
noscuta, se provõca, cã dupace s'a numitu de curatoru  
pentru dens'a avocatulu Samuilu Nánási, se'lu infor-  
medie pe acesta de ajunsu, pentrucã presentandu-se la  
pertractare, sau in persõna sau prin unu substitutu, se'i  
põta apara caus'a precum trebue; ẽra din contra ne-  
implinindu tõte acestea, urmarile va avea se si-le im-  
pute siesi.

Judecatori'a regesca.  
Fagarasiu in 25 Aprile 1882.

Tibáld,  
jude regescu.

Tipariulu lui **W. Krafft.**